

Mese, misztikum, vízió, valóság

25 éves a Balassi Bálint Asztaltársaság

BARÁTHI OTTÓ

A fenti esztétikus, elegáns és karcsú kis kötetet minimum ötször áttanulmányoztam, tízszer is beleolvastam, és ha huszonötször venném kézbe, akkor is találnék benne újat és meglepőt. Más tűnne fel egy-egy írásműben, mást látnék az egyes alkotásokban. Ez a heterogén irodalmi-művészeti műhely-reprezentáció mindig új arcát mutatja – nekem. Amit én most gondolok róla, azt szívesen megosztom olvasóimmal, noha nem vagyok autentikus szakember. Ráadásul sok szerzőt személyesen ismerek – elfogult is lehetek.

Szerencsé(m)re vannak a füzetnek fix fogódzói, ilyenek a kötethez köthető számok (adatok, dátumok), amelyekre a *Beköszöntő* is utal a *Szerk.* (ez esetben Gelencsér János, Handó Péter, Kupcsulik Ágnes, Orbán György, utóbbi egyben a kötet felelős kiadója is) jóvoltából. Például, hogy huszonöt évvel ezelőtt jelent meg a társaság első kiadványa, míg ez a mostani az *Asztaltársasági füzetek* immár 12. évfolyamának jubileumi száma, amelynek június 12-én volt a bemutatója. Utóbbiról Csongrády Béla írt hiteles – újabb számokkal „színezett” – tudósítást a megyei napilap július 12-ei (!) számában. Írásában jelzi „[...] a tartalomjegyzék szerint véletlenszerűen huszonöt szerző írása, képzőművészeti alkotása kapott helyet.” Véletlenszerűen? Ha így van, az maga a misztérium, ellenkező esetben „csak” szerkesztői szándék lehet.

A kötet szerzői nógrádi kötődésűek, szerkezete beszédes, hogyné, hiszen „Struktúra nélkül a világ összeomlik, de a szín, maga az élet?” –

így Jean Branchet, a neves francia közgazdász-képzőművész. A kötetben kiegyensúlyozottnak tűnik a költők (és verseik), az írók (és prózai műveik), valamint a képzőművészek (és alkotásaik) száma, arányosnak tetszik megoszlása. Ketten – Kupcsulik Ágnes és Zsibói Gergely – versben és prózában is jeleskednek. Előbbinek *Ghostbook* című, a facebookot felidéző írása, utóbbinak a *Tavaszi van* című, *Pál Jóska emlékének* szentelt verse fogott meg. A bordó borítójú kötet belvének fekete-fehér nyomdai kivitele nem halványítja tartalmának „színességét”, amely struktúrájából, változatos műfaji repertoárjából (is) következik. S ha már két kitűnő szerzőt és művet kiemeltem, bemutatok másokat is – szűk keretek között, önkényesen válogatva.

Frideczky Katalinnak a facebookon gratuláltam az *Arcod* című esszéjéhez miközben a *Szavak* című monológja is megragadott. S mit válaszolt (a köszönetén kívül)? Ezt írta: „Örülök, hogy a palócok között otthon érezhetem magam”. Rövid reflexiója felér felemelésünkkel. Maruzs Éva *Emberék és idegenek* című kötetének első részletét (majd a többi) abban az online folyóiratban olvastam, amelyben az én egyik írásom is helyet kapott. Most sci-fijével nyert meg magának. Egykor anyám adta kezembe Nyíró József *A madéfalvi veszedelem* című regényét, most én ajánlom az *Újabb adatok a madéfalvi veszedelemről* című Maruzs-mutációt a víziókra vágóknak. Ez egy valós sci-fi – miközben rémes realitás is lehetne. A fiatal Filó Mariann rejtély nekem, e kötetben a *húsvét* című, „alig négy sorosával” együtt, idézem: „elvetélt deixis a mondatban / és / szemölcs az Isten fejbőrén; ecce homo.” Ez lenne a ma embere, kérdezek vissza, és székspszisem szilárdul. A sokoldalú Boros Ágnes fantáziáját most a *Monológ egy langusztá életéből* című írásában kamatoztatja – stílusa szimpatikus nekem.

Nagy öröm számomra, hogy a tanulmány műfaja sem maradt ki a kötetből. Gréczi-Zsoldos Enikő a *Nyelv és kultúra* című kitűnő dolgozatában közérthetően definiál, a bonyolult viszonyrendszer(ek)-ről olyan természetesen értekezik, amit tanítani lehetne, kész szerencse, hogy tanárként teszi is! „A nyelv szimbólum, szimbóluma egy népnek, egy nemzetnek, egy kulturális közösségnek”, írja. Identitástudatot erősítő tanulmánya valódi érték. Magam is vallom, mesék nélkül az élet színtelen, az ember elesettebb is lenne. Pregnánsan példázza ezt Gáspár Imre *Veréb és manó*, Harencsár László *A Meséről* című munkája. Handó Péter leginkább az *Alvó konfliktusok mezején* című kötetével lopta be magát a szívembe. Szociografikus művében a valóság struktúráiba hatol(t) mélyen, itt a *Mélykalandban* szárnyaló fantáziája révén kerül – paradox módon – tudat alatti rétegekbe. „A Mélykaland számomra egy kísérlet. Próbálok különböző típusú szövegeket és idősíkokat egymásra játszani [...] Másfelől a lélekvandorlást sem tartom elvetendőnek...” – írja egy helyütt „részletek” jelzésű fejtegetéseiről. Víziói meglepőek, misztikusak.

Jeles képzőművészeink és alkotásaik a kötet koherens komponensei. Utóbbiak egy része illik-illeszkedik a szövegvilághoz, vizualizálja a textust, más részét mások gondolják tovább. Az előbbire a legjobb példa Birkás Babett *Babona 2.*, illetve *Babona 1.* alkotása, amely kvázi keretbe foglalja és szimbolizálja a kötet virtuális világát. Gelencsér János *Arcok a piacról I-III* című portréja viszont hat költőt készített láncvers (renga) írására, ami 5-7-5 és 7-7 szótagos szakaszok váltakozásával szintén három hangulatos ciklusból áll. (Az *Arcok a piacról I-III* láncvers [73., 75., 77.] kimaradt a *Tartalomból* (?), mely utóbbiban Maruzs Éva írásának címében a „mádéfalvi” jelző helyesen „madéfalvi” lenne.) Antal József négy alkotása közül *Vigyázója* úgy őrzi dimbes-dombos táj hazánkat, hogy azt soha többé senki ne rabolhassa ki.

E kötet írásműveinek és alkotásainak jó része is igazolja a lélek titokzatos természetét, a létezés elementáris erőinek, az ember immanens érzéseinek létét és őszinte megjeleníthetőségét, esetenként a mese, a misztikum, a vízió és a valóság határeset – alkalmanként adekvát – voltát. A kiadvány méltó megmutatkozása a társaság szellemi műhelyének, egyben egyfajta reprezentánsa szűkebb pátriánk mai valós irodalmi-művészeti értékeinek.

(Balassi Bálint Asztaltársaság, Salgótarján, 2014)

